

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ: 53 /74

Περί κυρώσεως της εν Ρώμη την 4^η Νοεμβρίου 1950 υπογραφείσης Συμβάσεως «δια την προάσπισιν των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών» ως και του Προσθέτου εις αυτήν Πρωτοκόλλου των Παρισίων της 20^{ης} Μαρτίου 1952.
(ΦΕΚ 256/Α/20-09-74)

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Προτάσει του Ημετέρου Υπουργικού Συμβουλίου, απεφασίσαμεν και διατάσσομεν:

Άρθρον πρώτον

Κυρούται και κτάται ισχύν νόμου η εν Ρώμη την 4^η Νοεμβρίου 1950 υπογραφείσα υπό την αιγίδα του Συμβουλίου της Ευρώπης Σύμβασις «δια την προάσπισιν των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών», ως και το Πρόσθετον εις αυτήν Πρωτόκολλον των Παρισίων της 20^{ης} Μαρτίου 1952.

Επί του άρθρου 2 του ως άνω Πρωτοκόλου διατυπύεται, συμφώνως προς το άρθρον 64 της Συμβάσεως της Ρώμης, η ακόλουθος επιφύλαξις: Η εις το τέλος της δευτέρας παρ. του άρθ. τούτου λέξις «φιλοσοφικάς» θα έχη εφαρμογήν συμφώνως προς τα εν Ελλάδι σχετικώς ισχύοντα.

Τα κείμενα των ως άνω διεθνών Πράξεων έπονται εν πρωτοτύπω εις την γαλλικήν γλώσσαν και εν μεταφράσει εις την ελληνικήν :

ΣΥΜΒΑΣΙΣ

δια την προάσπισιν των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών.

Αι Συμβαλλόμεναι Κυβερνήσεις, Μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης :

Έχουσαι υπ' όψιν την Παγκόσμιον Δήλωσιν των δικαιωμάτων του ανθρώπου, ην διεκήρυξεν η Γενική Συνέλευσις των Ηνωμένων Εθνών την 10ην Δεκεμβρίου 1948.

Έχουσαι υπ' όψιν ότι η Δήλωσις αύτη τείνει εις την εξασφάλισιν της αναγνωρίσεως και την παγκόσμιον και αποτελεσματικήν εφαρμογήν των δικαιωμάτων άτινα αναφέρονται εις αυτήν.

Έχουσαι υπ' όψιν ότι σκοπός του Συμβουλίου της Ευρώπης είναι η πραγματοποίησις στενωτέρας ενότητος μεταξύ των Μελών αυτής, και ότι εν των μέσων προς επίτευξιν του σκοπού τούτου είναι η προάσπισις και η ανάπτυξις των δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών.

Επιβεβαιούσαι την βαθείαν αυτών προσήλωσιν εις τας θεμελιώδεις ταύτας ελευθερίας αίτινες αποτελούσι αυτό τούτο το βάθρον της δικαιοσύνης και της ειρήνης εν τω κόσμω και των οποίων η διατήρησις στηρίζεται ουσιαστικώς επί πολιτικού καθεστώτος αληθώς δημοκρατικού αφενός και αφ' ετέρου, επί κοινής αντιλήψεως και κοινού σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου τα οποία διεκδικούν.

Αποφασισμένοι όπως, ως Κυβερνήσεις Ευρωπαϊκών Κρατών εμπνεόμεναι υπό κοινών ιδεωδών και έχουσαι κοινήν κληρονομίαν πολιτικών παραδόσεων και ιδεωδών σεβασμού της ελευθερίας και του επικρατέστερου του δικαίου, λάβωσι τα πρώτα κατάλληλα μέτρα όπως διασφαλίσωσι την συλλογικήν εγγύησιν ωρισμένων, εκ των αναφερομένων εν τη παγκοσμίω Δηλώσει, δικαιωμάτων.

Συνεφώνησαν τα ακόλουθα:

Άρθρον 1

Τα υψηλά συμβαλλόμενα μέρη αναγνωρίζουν, εις όλα τα εξαρτώμενα εκ της δικαιοδοσίας των πρόσωπα, τα καθοριζόμενα εις το πρώτον μέρος της παρούσης Συμβάσεως δικαιώματα και ελευθερίας.

ΜΕΡΟΣ Ι Άρθρον 2

1. Το δικαίωμα εκάστου προσώπου εις την ζώην προστατεύεται υπό του νόμου. Εις ουδένα δύναται να επιβληθή εκ προθέσεως θάνατος, ειμή εις εκτέλεσιν θανατικής ποινής εκδιδομένης υπό δικαστηρίου εν περιπτώσει αδικήματος τιμωρουμένου υπό του νόμου δια της ποινής ταύτης.
2. Ο θάνατος δεν θεωρείται ως επιβαλλόμενος κατά παράβασιν του άρθρου τούτου, εις ας περιπτώσεις θα επήρχετο συνεπεία χρήσεως βίας κατάστασης απολύτως αναγκαίας :
  - α) δια την υπεράσπισιν οιουδήποτε προσώπου κατά παρανόμου βίας.
  - β) δια την πραγματοποιήσιν νομίμου συλλήψεως ή προς παρεμπόδισιν αποδράσεως προσώπου νομίμως κρατουμένου.
  - γ) δια την καταστολήν, συμφώνως τω νόμω, στάσεως ή ανταρσίας.

Άρθρον 3

Ουδείς επιτρέπεται να υποβληθεί εις βασάνους ούτε εις ποινάς ή μεταχειρίσιν απανθρώπους ή εξευτελιστικάς.

Άρθρον 4

1. Ουδείς δύναται να κρατηθή εις δουλείαν ή ειλωτείαν.
2. Ουδείς δύναται να υποχρεωθή εις αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασίαν.
3. Δεν θεωρείται ως «αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία» υπό την έννοιαν του παρόντος άρθρου:
  - α) πάσα εργασία ζητούμενη παρά προσώπου κρατουμένου συμφώνως προς τας διατάξεις του άρθ. 5 της παρούσης Συμβάσεως ή κατά την διάρκειαν της υπό όρους απολύσεως του.
  - β) πάσα υπηρεσία στρατιωτικής φύσεως ή, εις την περίπτωσιν των εχόντων εντιρρήσεις συνειδήσεως εις τας χώρας όπου τούτο αναγνωρίζεται ως νόμιμον, πάσα άλλη υπηρεσία εις αντικατάστασιν της υποχρεωτικής στρατιωτικής υπηρεσίας.
  - γ) πάσα υπηρεσία ζητούμενη εις περίπτωσιν κρίσεων ή θεομηνιών, αι οποίαι απειλούν την ζώην ή την ευδαιμονίαν του συνόλου.
  - δ) πάσα εργασία ή υπηρεσία απαραίτουσα μέρος των τακτικών υποχρεώσεων του πολίτου.

Άρθρον 5

1. Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα εις την ελευθερίαν και την ασφάλειαν. Ουδείς επιτρέπεται να στερηθή της ελευθερίας του ειμή εις τας ακόλουθους περιπτώσεις και συμφώνως προς την νόμιμον διαδικασίαν:
  - α) εάν κρατήται κανονικώς κατόπιν καταδίκης υπό αρμοδίου δικαστηρίου.
  - β) εάν υπεβλήθη εις κανονικήν σύλληψιν ή κράτησιν λόγω ανυποταγής εις νόμιμον διαταγήν δικαστηρίου, ή εις εγγύησιν εκτελέσεως υποχρεώσεως οριζόμενης υπό του νόμου.
  - γ) εάν συνελήφθη και κρατήται όπως οδηγηθή ενώπιον της αρμοδίας δικαστικής αρχής εις την περίπτωσιν ευλόγου υπόνοιαν ότι διέπραξεν αδίκημα, ή υπάρχουν λογικά δεδομένα προς παραδοχήν της ανάγκης όπως ούτος εμποδισθή από του να διαπράξη αδίκημα ή δραπέτευση μετά την διάπραξιν τούτου.
  - δ) εάν πρόκειται περί νομίμου κρατήσεως ανηλίκου, αποφασισθείσης δια την επιτήρησιν της ανατροφής του, ή την νόμιμον κράτησιν του ίνα παραπεμφθή ενώπιον της αρμοδίας αρχής.
  - ε) εάν πρόκειται περί νομίμου κρατήσεως ατόμων δυναμένων να μεταδώσωσι μεταδοτικήν ασθένειαν, φρενοβλαβούς, αλκοολικού, τοξικομανούς ή αλήτου.

στ) εάν πρόκειται περί νομίμου συλλήψεως ή κρατήσεως ατόμου επί σκοπό όπως εμποδισθή από το να εισέλθη παρανόμως εν τη χώρα, ή εναντίον του οποίου εκκρεμεί διαδικασία απελάσεως ή εκδόσεως.

2. Παν συλληφθέν πρόσωπον δέον να πληροφορηθεί κατά το δυνατόν συντομότερον και εις γλώσσαν την οποίαν εννοεί, τους λόγους της συλλήψεώς του ως και πάσαν διατυπωμένην εναντίον του κατηγορίαν.

3. Παν πρόσωπον συλληφθέν ή κρατηθέν, υπό τας προβλεπόμενας εν παραγράφω 1γ του παρόντος άρθρου συνθήκας οφείλει να παραπεμφθή συντόμως ενώπιον δικαστού ή ετέρου δικαστικού λειτουργού νομίμως εντεταλμένου όπως εκτελή δικαστικά καθήκοντα, έχει δε το δικαίωμα να δικασθή εντός λογικής προθεσμίας ή απολυθή κατά την διαδικασίαν. Η απόλυσις δύναται να εξαρτηθή από εγγύησιν εξασφαλίζουσας την παράστασιν του ενδιαφερομένου εις την δικάσιμον.

4. Παν πρόσωπον στερούμενον της ελευθερίας του συνεπεία συλλήψεως ή κρατήσεως έχει δικαίωμα προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου, ίνα τούτο αποφασίση εντός βραχείας προθεσμίας επί του νομίμου της κρατήσεως του και διάταξη την απόλυσίν του εν περιπτώσει παρανόμου κρατήσεως.

5. Παν πρόσωπον θύμα συλλήψεως ή κρατήσεως υπό συνθήκας αντιθέτους προς τας ανωτέρω διατάξεις, έχει δικαίωμα επανορθώσεως.

Άρθρον 6

1. Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσις του δικασθή δικαίως, δημοσία και εντός λογικής προθεσμίας υπό ανεξαρτήτου και αμερόληπτου δικαστηρίου, νομίμως λειτουργούντος, το οποίον θα αποφασίση είτε επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως, είτε επί του βάσιμου πάσης εναντίον του κατηγορίας ποινικής φύσεως. Η απόφασις δέον να εκδοθή δημοσία, η είσοδος όμως εις αυτή αίθουσας των συνεδριάσεων δύναται να απαγορευθή εις τον τύπον και το κοινόν καθ όλην ή μέρος της διαρκείας της δίκης προς το συμφέρον της ηθικής, της δημοσίας τάξεως ή της εθνικής ασφαλείας εν δημοκρατική κοινωνία, όταν τούτο ενδείκνυται υπό των συμφερόντων των ανηλίκων ή της ιδιωτικής ζωής των διαδίκων, ή εν τω κρινομένω υπό του Δικαστηρίου ως απολύτως αναγκαίου μέτρω, όταν υπό ειδικάς συνθήκας η δημοσιότης θα η δυνατό να παραβλάπη τα συμφέροντα της δικαιοσύνης.

2. Παν πρόσωπον κατηγορούμενον επί αδικήματι τεκμαίρεται ότι είναι αθών μέχρι της νομίμου αποδείξεως της ενοχής του.

3. Ειδικότερον, πας κατηγορούμενος έχει δικαίωμα :

α) όπως πληροφορηθή, εν τη βραχυτέρα προθεσμία εις γλώσσαν την οποίαν εννοεί και εν λεπτομερείς την φύσιν και τον λόγον της εναντίον του κατηγορίας.

β) όπως διαθέτη τον χρόνον και τας αναγκαίας ευκολίας προς προετοιμασίαν της υπερασπίσεως του.

γ) όπως υπεράσπιση ο ίδιος εαυτόν ή αναθέση την υπεράσπισίν του εις συνήγορον της εκλογής του, εν η δε περιπτώσει δεν διαθέτει τα μέσα να πλήρωση συνήγορον να τω παρασχεθή τοιούτος δωρεάν, όταν τούτο ενδείκνυται υπό του συμφέροντος της δικαιοσύνης.

δ) να εξέταση ή ζήτηση όπως εξετασθώσιν οι μάρτυρες κατηγορίας και επιτυχή την πρόσκλησιν και εξέτασιν των μαρτύρων υπερασπίσεως υπό τους αυτούς όρους ως των μαρτύρων κατηγορίας.

ε) να τύχη δωρεάν παραστάσεως διερμηνέως, εάν δεν εννοεί ή δεν ομιλεί την χρησιμοποιουμένην εις τον δικαστήριον γλωσσαν.

Άρθρον 7

1. Ουδείς δύναται να καταδικασθή δια πράξιν ή παράλειψιν η οποία, καθ ην στιγμήν διεπράχθη, δεν απετέλει αδικήμα συμφώνως προς το εθνικόν ή διεθνές δίκαιον. Ούτε και επιβάλλεται βαρύτερα ποινή από εκείνην η οποία επεβάλλετο κατά την στιγμήν της διαπράξεως του αδικήματος.

2. Το παρόν άρθρον δεν σκοπεί να επηρεάση την δίκην και τιμωρίαν ατόμων ενόχων δια πράξεις ή παραλείψεις αι οποίαι καθ ην στιγμήν διεπράχθησαν, ήσαν εγκληματικάί συμφώνως προς τας αναγνωριζόμενας υπό των πολιτισμένων εθνών γενικάς αρχάς δικαίου.

Άρθρον 8

1. Παν πρόσωπον δικαιούται εις τον σεβασμόν της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του, της κατοικίας του και της αλληλογραφίας του.
2. Δεν επιτρέπεται να υπάρξη επέμβασις δημοσίας αρχής εν τη ασκήσει του δικαιώματος τούτου, εκτός εάν η επέμβασις αυτή προβλέπεται υπό του νόμου και αποτελεί μέτρον το οποίον, εις μίαν δημοκρατικήν κοινωνίαν, είναι αναγκαίον δια την εθνικήν ασφάλειαν, την δημοσίαν ασφάλειαν, την οικονομικήν ευημερίαν της χώρας, την προάσπισιν της τάξεως και την πρόληψιν ποινικών παραβάσεων την προστασίαν της υγείας ή της ηθικής, ή την προστασίαν των δικαιωμάτων και ελευθεριών άλλων.

Άρθρον 9

1. Πάν πρόσωπον δικαιούται εις την ελευθερίαν σκέψεως, συνειδήσεως και θρησκείας, το δικαίωμα τούτο επάγεται την ελευθερίαν αλλαγής θρησκείας ή πεποιθήσεων, ως και την ελευθερίαν εκδηλώσεως της θρησκείας ή των πεποιθήσεων μεμονωμένως, ή συλλογικώς δημοσία ή κατ ιδίαν, δια της λατρείας, της παιδείας, και της ασκήσεως των θρησκευτικών καθηκόντων και τελετουργιών.
2. Η ελευθερία εκδηλώσεως της θρησκείας ή των πεποιθήσεων δεν επιτρέπεται να αποτελέση αντικείμενον ετέρων περιορισμών πέραν των προβλεπομένων υπό του νόμου και αποτελούντων αναγκαία μέτρα, εν δημοκρατική κοινωνία δια την δημοσίαν ασφάλειαν, την προάσπισιν της δημοσίας τάξεως, υγείας και ηθικής, ή την προάσπισιν των δικαιωμάτων και ελευθεριών των άλλων.

Άρθρον 10

1. Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα εις την ελευθερίαν εκφράσεως. Το δικαίωμα τούτο περιλαμβάνει την ελευθερίαν γνώμης ως και την ελευθερίαν λήψεως ή μεταδόσεως πληροφοριών ή ιδεών, άνευ επεμβάσεως δημοσίων αρχών και ασχέτως συνόρων. Το παρόν άρθρον δεν κωλύει τα Κράτη από του να υποβάλλωσι τας επιχειρήσεις ραδιοφωνίας κινηματογράφου ή τηλεοράσεως εις κανονισμούς εκδόσεως αδειών λειτουργίας.
2. Η άσκησις των ελευθεριών τούτων, συνεπαγομένων καθήκοντα και ευθύνas δύναται να υπαχθή εις ωρισμένας διατυπώσεις, όρους, περιορισμούς ή κυρώσεις, προβλεπόμενους υπό του νόμου και αποτελούντος αναγκαία μέτρα εν δημοκρατική κοινωνία δια την εθνικήν ασφάλειαν, την εδαφικήν ακεραιότητα ή δημοσίαν ασφάλειαν την προάσπισιν της τάξεως και πρόληψιν του εγκλήματος, την προστασίαν της υγείας ή της ηθικής, την προστασίαν της υπολήψεως ή των δικαιωμάτων των τρίτων, την παρεμπόδισιν της κοινολογήσεως εμπιστευτικών πληροφοριών ή την διασφάλισιν του κύρους και αμεροληψίας της δικαστικής εξουσίας.

Άρθρον 11

1. Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα εις την ελευθερίαν του συνέρχεσθαι ειρηνικώς και εις την ελευθερίαν συνεταιρισμού συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος ίδρύσεως μετ' άλλων συνδικάτων και προσχωρήσεως εις συνδικάτα επί σκοπώ προασπίσεως των συμφερόντων του.
2. Η άσκησις των δικαιωμάτων τούτων δεν επιτρέπεται να υπαχθή εις ετέρους περιορισμούς πέραν των υπό του νόμου προβλεπομένων και αποτελούντων αναγκαία μέτρα εν δημοκρατική κοινωνία, δια την εθνικήν ασφάλειαν, την δημοσίαν ασφάλειαν την προάσπισιν της τάξεως και πρόληψιν του εγκλήματος την προστασίαν της υγείας και της ηθικής, ή την προστασίαν των δικαιωμάτων και ελευθεριών των τρίτων. Το παρόν άρθρον δεν απαγορεύει

την επιβολήν νομίμων περιορισμών εις την άσκησιν των δικαιωμάτων τούτων υπό μελών των ενόπλων δυνάμεων της αστυνομίας ή των διοικητικών υπηρεσιών τον Κράτους.

Άρθρον 12

Άμα τη συμπληρώσει ηλικίας γάμου, ο ανήρ και η γυνή έχουν το δικαίωμα να συνέρχονται εις γάμον και ιδρύωσιν οικογένειαν συμφώνων προς τους διέποντας το δικαίωμα τούτο εθνικούς νόμους.

Άρθρον 13

Παν πρόσωπον του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν τη παρούση Συμβάσει δικαιώματα και ελευθερία παρεβιάσθησαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίασις διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων των.

Άρθρον 14

Η χρήσις των αναγνωριζομένων εν τη παρούση Συμβάσει δικαιωμάτων και ελευθεριών δέον να εξασφαλισθή ασχέτως διακρίσεως φύλλου, φυλής, χρώματος, γλώσσης θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, εθνικής ή κοινωνικής προελεύσεως, συμμετοχής εις εθνικήν μειονότητα, περιουσίας, γεννήσεως ή άλλης καταστάσεως.

Άρθρον 15

1. Εν περιπτώσει πολέμου ή ετέρου δημοσίου κινδύνου απειλούντος την ζωήν του έθνους έκαστον υψηλόν συμβαλλόμενον μέρος δύναται να λάβη μέτρα κατά παράβασιν των υπό της παρούσης Συμβάσεως προβλεπομένων υποχρεώσεων, εν τω απαιτουμένω υπό της καταστάσεως απολύτως αναγκαιώ ορίω και υπό τον όρον όπως τα μέτρα ταύτα μη αντιτίθενται εις τας άλλας υποχρεώσεις τας απορρέουσας εκ του διεθνούς δικαίου.
2. Η προηγουμένη διάταξις ουδεμίαν επιτρέπει παράβασιν του άρθ. 2, ειμή δια την περίπτωσιν θανάτου συνεπεία κανονικών πολεμικών πράξεων, ή των άρθ. 3, 4 (παράγ. 1 και 7).
3. Τα ασκούντα το δικαίωμα τούτο της παραβάσεως υψηλά συμβαλλόμενα μέρη τηρούν τον Γενικόν Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης πλήρως ενήμερον των ληφθέντων μέτρων ως και των αιτιών τα οποία τα προεκάλεσαν. Οφείλουν ωσαύτως να πληρωφορήσωσι τον Γενικόν Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης περί της ημερομηνίας κατά την οποίαν τα μέτρα ταύτα έπαυσαν ισχύοντα και αι διατάξεις της Συμβάσεως ετέθησαν εκ νέου εν πλήρει ισχύι.

Άρθρον 16

Ουδεμία διάταξις των άρθ. 10, 11 και 14 δύναται να θεωρηθή ως απαγορεύουσα εις τα υψηλά συμβαλλόμενα μέρη να επιβάλλωσι περιορισμούς εις την πολιτικήν δραστηριότητα των ξένων.

Άρθρον 17

Ουδεμία διάταξις της παρούσης Συμβάσεως δύναται να ερμηνευθή ως επαγόμενη δι εν Κράτος, μίαν ομάδα ή εν άτομον οιονδήποτε δικαίωμα όπως επιδοθή εις δραστηριότητα ή εκτελέση πράξεις σκοπούσας εις την καταστροφήν των δικαιωμάτων ή ελευθεριών, των αναγνωρισθέντων εν τη παρούση Συμβάσει, ή εις περιορισμούς των δικαιωμάτων και ελευθεριών τούτων μεγαλύτερων των προβλεπομένων εν τη ρηθείση Συμβάσει.

Άρθρον 18

Οι επιτρεπόμενοι κατά τας διατάξεις της παρούσης Συμβάσεως περιορισμοί των ειρημένων δικαιωμάτων και ελευθεριών δεν επιτρέπεται να εφαρμοσθούν ειμή προς τον σκοπόν δια τον οποίον καθιερώθησαν.

ΜΕΡΟΣ II Άρθρον 19

Προς τον σκοπόν εξασφαλίσεως του σεβασμού των αναληφθεισών υπό των υψηλών συμβαλλομένων μερών δια της παρούσης Συμβάσεως υποχρεώσεων, θα ιδρυθώσιν :

(α) μία Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, αναφερομένη εν τη συνεχεία της παρούσης ως η «Επιτροπή».

(β) εν Ευρωπαϊκόν Δικαστήριον Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, εν τη συνεχεία της παρούσης αναφερόμενον ως το «Δικαστήριον».

ΜΕΡΟΣ III Άρθρον 20

Η Επιτροπή απαρτίζεται υπό αριθμού μελών ίσου προς τον των υψηλών συμβαλλομένων μερών. Η Επιτροπή δεν δύναται να περιλάβη πλέον του ενός υπηκόου του ιδίου Κράτους.

Άρθρον 21

1. Τα μέλη της Επιτροπής εκλέγονται υπό της Επιτροπής Υπουργών, κατ απόλυτον πλειοψηφίαν, εκ καταλόγου ονομάτων συντασσομένου υπό του Προέδρου της Συμβουλευτικής Συνελεύσεως. Εκάστη ομάς αντιπροσώπων των υψηλών συμβαλλομένων μερών εις την Συμβουλευτικήν Συνέλευσιν θα προτείνη τρεις υποψηφίους εξ ων τουλάχιστον οι δύο θα είναι της εθνικότητος της.

2. Εν τω μέτρω εν ω εφαρμόζεται, η αυτή διαδικασία θα ακολουθήται δια την ανάδειξιν, ως μελών, υπηκόων Κρατών τα οποία ήθελον προσχώρηση μεταγενεστέρως εις την παρούσαν Σύμβασιν, ως και προς πλήρωσιν κενουμένων εδρών.

Άρθρον 22

1. Τα μέλη της Επιτροπής εκλέγονται δια περίοδον 6 ετών, είναι δε επανεκλέξιμα. Εν τούτοις, η θητεία επτά εκ των αναδεικνυόμενων μετά την πρώτην εκλογήν μελών θα λήξη μετά τριετίαν.

2. Τα μέλη των οποίων ή θητεία θα λήξη εις το τέλος της αρχικής περιόδου των τριών ετών, θα ορισθούν δια κληρώσεως γενομένης υπό του Γενικού Γραμματέως του Συμβουλίου της Ευρώπης, αμέσως μετά την διεξαγωγήν της πρώτης εκλογής.

3. Το μέλος της Επιτροπής, το οποίον εκλέγεται εις αναπλήρωσιν μέλους του οποίου η θητεία δεν έληξε, συμπληρώνει την περίοδον θητείας του προκατόχου του.

4. Τα μέλη της Επιτροπής παραμένουν εν υπηρεσία μέχρι της αντικαταστάσεως των. Μετά την αντικατάστασίν των, εξακολουθούν να χειρίζονται τας υποθέσεις, των οποίων είχαν ήδη επιληφθή.

Άρθρον 23

Τα μέλη της Επιτροπής λαμβάνουν μέρος εις τας συνεδριάσεις της Επιτροπής υπό την ατομικήν των ιδιότητα.

Άρθρον 24

Έκαστον συμβαλλόμενον μέρος δύναται να φέρη ενώπιον της Επιτροπής δια του Γενικού Γραμματέως του Συμβουλίου της Ευρώπης οιαδήποτε παράβασιν των διατάξεων της

παρούσης Συμβάσεως, δια την οποίαν ήθελε θεώρηση υπεύθυνον έτερον υψηλόν συμβαλλόμενον μέρος.

Άρθρον 25

1. Η Επιτροπή δύναται επίσης να επιληφθή αιτήσεων υποβαλλομένων εις τον Γενικόν Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης υπό παντός φυσικού προσώπου, μη κυβερνητικής οργανώσεως ή ομάδος ατόμων, οι οποίοι διατείνονται ότι είναι θύματα παραβιάσεως παρ ενός των υψηλών συμβαλλομένων μερών των εν τη παρούση Συμβάσει, αναγνωριζομένων δικαιωμάτων, εις την περίπτωσιν καθ ην το ενοχοποιούμενον υψηλόν Συμβαλλόμενον Μέρος ήθελε δηλώσει ότι αναγνωρίζει την αρμοδιότητα της Επιτροπής επί του θέματος. Τα υψηλά συμβαλλόμενα μέρη, υπογράφοντα τοιαύτην δήλωσιν, αναλαμβάνουν την υποχρέωσιν όπως κατ ουδένα τρόπον παρακωλύσι την πραγματικήν άσκησιν του δικαιώματος τούτου.

2. Αι δηλώσεις αύται δύνανται να γίνουν δι ωρισμένην χρονικήν περίοδον.

3. Αύται επιδίδονται εις τον Γενικόν Γραμματέα του Συμβουλίου Ευρώπης, όστις διαβιβάζει αντίγραφα τούτων εις έτερα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη και εξασφαλίζει την δημοσίευσίν των.

4. Η Επιτροπή δεν θέλει ασκήσει την χορηγουμένην αυτή δια του παρόντος άρθ. αρμοδιότητα ή όταν εξ τουλάχιστον Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη θα έχωσι συμβληθή δια της δηλώσεως περί ης αι προηγούμεναι παράγραφοι.

Άρθρον 26

Η Επιτροπή δεν δύναται να επιληφθή της υποθέσεως ει μη κατόπιν εξαντλήσεως των εσωτερικών ενδίκων μέσων συμφώνως προς τους γενικώς παραδεδεγμένους κανόνας διεθνούς δικαίου και εντός προθεσμίας εξ μηνών από της ημερομηνίας καθ ην εξεδόθη ή εσωτερική τελεσίδικος απόφασις.

Άρθρον 27

1. Η Επιτροπή δεν θα επιληφθή ουδεμίας αιτήσεως υποβληθείσης συνωδα τω άρθρω 25, εάν :

(α) είναι ανώνυμος.
(β) είναι ουσιαστικώς όμοια προς αίτησιν προηγούμενως εξετασθείσαν υπό της Επιτροπής ή ήδη υποβληθέντων εις ετέραν διαδικασίαν διεθνούς ερεύνης ή τακτοποιήσεως και εάν δεν περιέχη νέα γεγονότα.

2. Η Επιτροπή θα θεώρηση ως απαράδεκτον πάσαν αίτησιν υποβληθείσαν κατά το άρθρον 25, εάν θεώρηση ότι η αίτησις είναι ασυμβίβαστος προς τας διατάξεις της παρούσης Συμβάσεως, εκδήλως αβάσιμος ή παράνομος.

3. Η Επιτροπή θα απορρίψη πάσαν αίτησιν την οποίαν θεωρεί απαράδεκτον κατ εφαρμογήν του άρθρου 26.

Άρθρον 28

Εν η περιπτώσει η Επιτροπή αποδεχθή την αίτησιν :

(α) θα προβή επί τω σκοπώ εξακριβώσεως των γεγονότων εις κατ αντιμωλίαν εξέτασιν της αιτήσεως μετά των αντιπροσώπων των μερών και, εν ανάγκη, εις έρευναν δια την αποτελεσματικήν διεξαγωγήν της οποίας τα ενδιαφερόμενα Κράτη θα παράσχωσιν πάσας τας αναγκαίας ευκολίας, κατόπιν ανταλλαγής απόψεων μετά της Επιτροπής.

(β) θα τεθή εις την διάθεσιν των ενδιαφερομένων επί τω σκοπώ επιτεύξεως φιλικού διακανονισμού της υποθέσεως επί τη βάσει του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ως ταύτα καθορίζονται εν τη παρούση Συμβάσει.

Άρθρον 29

1. Η Επιτροπή εκπληροί τα προβλεπόμενα εν τω άρθρ. 28 καθήκοντα μέσω υποεπιτροπής απαρτιζόμενης εξ επτά μελών της Επιτροπής.
2. Εκαστος των ενδιαφερομένων δύναται να υπόδειξη εν μέλος της εκλογής του όπως αποτελέσει μέρος της υποεπιτροπής.
3. Τα άλλα μέλη υποδεικνύονται δια κληρώσεις συμφώνως προς τας διατάξεις του εσωτερικού κανονισμού της Επιτροπής.

Άρθρον 30

Εάν κατορθώση να επιτυχή φιλικόν διακανονισμόν, συμφώνως προς το άρθρον 28, η υποεπιτροπή συντάσσει έκθεσιν, η οποία διαβιβάζεται προς δημοσίευσιν εις τα ενδιαφερόμενα Κράτη, την Επιτροπήν Υπουργών και τον Γενικόν Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η έκθεσις περιορίζεται εις βραχείαν περιγραφήν των γεγονότων και της επιτευχθείσης λύσεως.

Άρθρον 31

1. Εάν δεν επιτευχθή τοιαύτη λύσις, η Επιτροπή συντάσσει έκθεσιν, εν τη οποία διαπιστοί τα γεγονότα και διατυπώνει την γνώμην της επί του εάν τα διαπιστωθέντα γεγονότα αποκαλύπτουν παραβάσιν εκ μέρους του ενδιαφερομένου Κράτους των υποχρεώσεων του κατά τας διατάξεις της Συμβάσεως. Αι γνώμαι όλων των μελών της Επιτροπής επί του σημείου τούτου δύναται να διατυπωθώσι εν τη εκθέσει ταύτη.
2. Η έκθεσις διαβιβάζεται προς την Επιτροπήν Υπουργών, κοινοποιείται ωσαύτως εις τα ενδιαφερόμενα Κράτη, τα οποία όμως δεν θα έχωσι δικαίωμα να την δημοσιεύσωσι.
3. Κατά την διαβίβασιν της εκθέσεως εις την Επιτροπήν Υπουργών, η Επιτροπή δύναται να διατύπωση τας προτάσεις τας οποίας θεωρεί καταλλήλους.

Άρθρον 32

1. Εάν, εντός προθεσμίας τριών μηνών από της διαβίβασεως της εκθέσεως της Επιτροπής προς την Επιτροπήν Υπουργών, η υπόθεση δεν παρεπεμθή εις το Δικαστήριον κατ εφαρμογήν του άρθρ. 48 της παρούσης Συμβάσεως, η Επιτροπή Υπουργών αποφασίζει, δια πλειοψηφίας των δυο τρίτων των δικαιουμένων να συμμετέχωσι της Επιτροπής αντιπροσώπων επί του ζητήματος εάν υπήρξεν ή όχι παραβάσις της Συμβάσεως.
2. Εν καταφατική περιπτώσει, η Επιτροπή Υπουργών καθορίζει προθεσμίαν εντός της οποίας το ενδιαφερόμενον υψηλόν συμβαλλόμενον μέρος οφείλει να λάβη τα μέτρα, τα οποία συνεπάγεται η απόφασις της Επιτροπής Υπουργών.
3. Εάν το ενδιαφερόμενον υψηλόν συμβαλλόμενον μέρος δεν λάβη ικανοποιητικά μέτρα εντός της ταχθείσης προθεσμίας η Επιτροπή Υπουργών δίδει εις την αρχικήν απόφασίν της δια της προβλεπομένης εν τη άνω παραγράφω (1) πλειοψηφίας την ενδεικνυομένην συνέχειαν και προβαίνει εις δημοσίευσιν της εκθέσεως.
4. Τα υψηλά συμβαλλόμενα μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωσιν να θεωρώσιν ως υποχρεωτικήν δι αυτά πάσαν απόφασιν την οποίαν η Επιτροπή των Υπουργών θα ελάμβανε κατ εφαρμογήν των προηγουμένων παραγράφων.

Άρθρον 33

Η Επιτροπή συνεδριάζει κεκλεισμένων των θυρών.

Άρθρον 34

Αι αποφάσεις της Επιτροπής λαμβάνονται κατά πλειοψηφίαν των παρόντων και ψηφιζόντων μελών, αι αποφάσεις της υπο-επιτροπής λαμβάνονται κατά πλειοψηφίαν των μελών της.

Άρθρον 35

Η Επιτροπή συνέρχεται όταν αι περιστάσεις απαιτούν τούτο. Συγκαλείται υπό του Γενικού Γραμματέως του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Άρθρον 36

Η Επιτροπή καταρτίζει τον εσωτερικόν κανονισμόν της.

Άρθρον 37

Η Γραμματεία της Επιτροπής θα παρασχεθή υπό του Γενικού Γραμματέως του Συμβουλίου της Ευρώπης.

ΜΕΡΟΣ VI

Άρθρον 38

Το Ευρωπαϊκόν Δικαστήριον ανθρωπίνων δικαιωμάτων απαρτίζεται υπό αριθμού δικαστών ίσου προς εκείνον των Μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης. Δεν επιτρέπεται να συμπεριλάβη πλέον του ενός υπηκόου του αυτού Κράτους.

Άρθρον 39

1. Τα μέλη του Δικαστηρίου εκλέγονται υπό της Συμβουλευτικής Συνελεύσεως κατά πλειοψηφίαν των ψηφίζόντων, εκ πίνακος υποψηφίων υποβαλλομένου υπό των Μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης, έκαστον των οποίων θα υποδείξη τρεις υποψηφίους, εξ ων τουλάχιστον οι δύο θα είναι της εθνικότητός του.
2. Εν ω μέτρω είναι εφαρμοστέα, η αυτή διαδικασία ακολουθείται δια την συμπλήρωσιν του Δικαστηρίου εις περίπτωσιν εισδοχής των μελών εις το Συμβούλιον της Ευρώπης και δια την συμπλήρωσιν χηρευσασών εδρών.
3. Οι υποψήφιοι δέον να χαίρωσιν της υψηλότερας ηθικής εκτιμήσεως και να κατέχωσι τα απαιτούμενα προσόντα προς άσκησιν υψηλών δικαστικών καθηκόντων ή να ώσι νομοδιδάσκαλοι ανεγνωρισμένης αυθεντίας.

Άρθρον 40

1. Τα μέλη του δικαστηρίου εκλέγονται, δια περίοδον 9 ετών. Είναι επανεκλέξιμα. Πάντως, τα καθήκοντα τεσσάρων εκ των διοριζομένων κατά την πρώτην εκλογήν μελών θα τερματισθώσι μετά τρία έτη τα καθήκοντα ετέρων τεσσάρων μελών θα τερματισθώσι μετά εξ έτη.
2. Τα μέλη των οποίων τα καθήκοντα θα τερματισθώσι μετά τας αρχικάς περιόδους των τριών και εξ ετών, ορίζονται δια κληρώσεως λαμβανούσης χώραν επιμελεία του Γενικού Γραμματέως του Συμβουλίου της Ευρώπης, αμέσως μετά την διεξαγωγήν της πρώτης εκλογής.
3. Το μέλος του Δικαστηρίου όπερ εκλέγεται εις αντικατάστασιν μέλους ούτινος η εντολή δεν έχει εκπνεύσει αποπερατώνει την περίοδον της εντολής του προκατόχου του,
4. Τα μέλη του Δικαστηρίου παραμένουν εν τη υπηρεσία μέχρις αντικαταστάσεώς των. Μετά την αντικατάστασίν των ταύτα θα συνεχίσωσι την διεκπεραίωσιν των εις χείρας των εκκρεμουσών υποθέσεων.

Άρθρον 41

Το Δικαστήριον προβαίνει εις την εκλογήν του Προέδρου και Αντιπροέδρου του δια διάρκειαν τριών ετών. Ούτοι θα είναι επανεκλέξιμοι.

Άρθρον 42

Τα μέλη του Δικαστηρίου λαμβάνουν αποζημίωσιν δι' εκάστην ημέραν απασχολήσεως, η οποία θα ορισθεί υπό της Επιτροπής Υπουργών.

Άρθρον 43

Δια την εξέτασιν εκάστης υποθέσεως η οποία φέρεται ενώπιον του, το Δικαστήριον συγκροτείται εκ Τμήματος απαρτιζομένου εξ επτά δικαστών, θα συμμετέχωσιν αυτοδικαίως ο δικαστής της εθνικότητος εκάστου ενδιαφερομένου Κράτους, ή, ελλείψει τοιούτου, πρόσωπον της εκλογής του, όπως παρακαθήσῃ ως δικαστής, τα ονόματα των υπολοίπων δικαστών κληρώνονται επιμέλεια του Προέδρου προ της ενάρξεως της υποθέσεως.

Άρθρον 44

Μόνον τα υψηλά συμβαλλόμενα μέρη και η Επιτροπή θα έχωσι το δικαίωμα παρουσίας προ του Δικαστηρίου.

Άρθρον 45

Η αρμοδιότης του Δικαστηρίου επεκτείνεται εφ' όλων των υποθέσεων, αι οποίαι αφορούν εις την ερμηνείαν και εφαρμογήν της παρούσης Συμβάσεως και τας οποίας τα υψηλά συμβαλλόμενα μέρη ή η Επιτροπή θα τω παραπέμπωσι συμφώνως προς τας διατάξεις του Άρθρου 48.

Άρθρον 46

1. Έκαστον των υψηλών συμβαλλομένων μερών δύναται εις οιαδήποτε στιγμήν, να δήλωσῃ ὅτι αναγνωρίζει ως υποχρεωτικήν αυτοδικαίως και άνευ ειδικῆς συμφωνίας, την δικαιοδοσίαν του Δικαστηρίου επί πασών των αφορωσών την ερμηνείαν και εφαρμογήν της παρούσης Συμβάσεως υποθέσεων.
2. Αι ανωτέρω, αναφερόμεναι δηλώσεις δύναται να γίνωσιν άνευ όρων ή υπό τον όρον της αμοιβαιότητος εκ μέρους πολλών ή ωρισμένων εκ των ετέρων συμβαλλομένων μερών, ή δι ωρισμένον χρονικόν διάστημα.
3. Αι δηλώσεις αύται κατατίθενται παρά τω Γενικῷ Γραμματεί του Συμβουλίου της Επιτροπῆς, ο οποίος θα διαβιβάζῃ αντίγραφον αυτών εις τα υψηλά συμβαλλόμενα μέρη.

Άρθρον 47

Το Δικαστήριον δεν δύναται να επιληφθῇ υποθέσεως ειμή μετά την διαπίστωσιν υπό της Επιτροπῆς της αποτυχίας φιλικού διακανονισμού και εντός της προβλεπομένης υπό του άρθρου 32 τριμήνου προθεσμίας.

Άρθρον 48

Υπό τον όρον ὅτι το ενδιαφερόμενον υψηλόν συμβαλλόμενον μέρος, εάν είναι εν μόνον, ή τα ενδιαφερόμενα υψηλά συμβαλλόμενα μέρη, εάν είναι πλείοτερα του ενός, υπόκεινται εις την υποχρεωτικήν δικαιοδοσίαν του Δικαστηρίου ή ελλείψει τούτου, με την συγκατάθεσιν και συναίνεσιν του ενδιαφερομένου μέρους, εάν είναι εν, ή των ενδιαφερομένων υψηλών συμβαλλομένων μερών εάν είναι πλείοτερα του ενός, το Δικαστήριον δύναται να επιληφθῇ υποθέσεως παραπεμφθείσης αυτώ :

- α) υπό της Επιτροπῆς.
- β) του υψηλού συμβαλλομένου μέρους του οποίου το θύμα είναι υπήκοος.
- γ) του υψηλού συμβαλλομένου μέρους το οποίον έφερε την υπόθεσιν ενώπιον της Επιτροπῆς.
- δ) του υψηλού συμβαλλομένου μέρους κατά του οποίου διετυπώθη η κατηγορία.

Άρθρον 49

Εν περιπτώσει αμφισβητήσεως της αρμοδιότητος του Δικαστηρίου, το Δικαστήριο αποφασίζει

Άρθρον 50

Εάν η απόφασις του Δικαστηρίου κρίνει ότι η απόφασις ληφθείσα ή μέτρον διαταχθέν υπό δικαστικής ή πάσης άλλης Αρχής συμβαλλομένου μέρους αντίκειται εν όλω ή εν μέρει προς τας απορρέουσας εκ της παρούσης Συμβάσεως υποχρεώσεις, και εάν το εσωτερικόν δίκαιον του εν λόγω μέρους δεν επιτρέπει ειμή την ατελή επανόρθωσιν των συνεπειών της αποφάσεως ταύτης ή του μέτρου τούτου, η απόφασις του Δικαστηρίου χορηγεί, εν ανάγκη, εις το αδικηθέν μέρος δικαίαν ικανοποίησιν.

Άρθρον 51

1. Η απόφασις του Δικαστηρίου είναι ητιολογημένη.
2. Εάν η απόφασις δεν εκφράζη εν όλω ή εν μέρει την ομόφωνον γνώμην των δικαστών έκαστος δικαστής θα έχη το δικαίωμα να εκφέρη εν αυτή την ατομικήν του γνώμην.

Άρθρον 52

Η απόφασις του Δικαστηρίου είναι τελεσίδικος.

Άρθρον 53

Τα υψηλά συμβαλλόμενα μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωσιν να συμμορφωθώσι προς τας αποφάσεις του Δικαστηρίου επί των διαφορών εν ταις οποίαις είναι διάδικοι.

Άρθρον 54

Η απόφασις του Δικαστηρίου Διαβιβάζεται προς την Επιτροπήν Υπουργών, η οποία επιβλέπει την εκτέλεσίν της.

Άρθρον 55

Το Δικαστήριο συντάσσει τον κανονισμόν και καθορίζει την δικονομίαν του.

Άρθρον 56

1. Η πρώτη εκλογή των μελών του Δικαστηρίου θα λάβη χώραν αφού αι εν άρθρο 46 αναφερόμεναι δηλώσεις των Υψηλών συμβαλλομένων μερών συμπληρώσωσι τον αριθμόν των οκτώ.
2. Το Δικαστήριο δεν δύναται να συνέλθη πρό της εκλογής ταύτης.

ΜΕΡΟΣ V

Άρθρον 57

Η Κυβέρνησις παντός συμβαλλομένου μέρους θα έχη την υποχρέωσιν όπως παράσχη κατόπιν αιτήσεως του Γενικού Γραμματέως του Συμβουλίου της Ευρώπης τας απαιτούμενας εξηγήσεις επί του τρόπου κατά τον οποίον το εσωτερικόν αυτού δίκαιον εξασφαλίζει την αποτελεσματικήν εφαρμογήν οιασδήποτε εκ των διατάξεων της παρούσης Συμβάσεως.

Άρθρον 58

Τα έξοδα της Επιτροπής και του Δικαστηρίου θα είναι εις βάρος του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Άρθρον 59

Τα μέλη της Επιτροπής και του Δικαστηρίου χαίρουν, κατά την διάρκεια της εκτελέσεως των καθηκόντων των, των προνομίων και ασυλιών των προβλεπομένων εν άρθρω 40 του Καταστατικού του Συμβουλίου της Ευρώπης και ταις συναφθείσαις, δυνάμει του άρθ. τούτου, Συμφωνίαις.

Άρθρον 60

Ουδεμία των διατάξεων της παρούσης Συμβάσεως δύναται να ερμηνευθή ως περιορίζουσα ή αναιρούσα το δικαιώματα του ανθρώπου και θεμελιώδεις ελευθερίας τα οποία τυχόν αναγνωρίζονται συμφώνως προς τους νόμους οιουδήποτε των συμβαλλομένων μερών ή προς πάσαν άλλην Σύμβασιν την οποίαν ταύτα έχουν υπογράψει.

Άρθρον 61

Ουδεμία των διατάξεων της παρούσης Συμβάσεως επηρεάζει την χορηγηθείσαν τη Επιτροπή Υπουργών υπό του Καταστατικού του Συμβουλίου της Ευρώπης, εξουσίαν.

Άρθρον 62

Τα υψηλά συμβαλλόμενα μέρη αμοιβαίως παραιτούνται του δικαιώματος, εξαιρέσει προκειμένου περί ειδικής συμφωνίας, όπως επικαλεσθώσι συνθήκας, συμβάσεις, ή δηλώσεις, μεταξύ αυτών υπάρχουσας, επί τω σκοπώ υποβολής, δυνάμει αιτήσεως, διαφοράς δημιουργηθείσης εκ της ερμηνείας ή εφαρμογής της παρούσης Συμβάσεως, εις τρόπον διακανονισμού διάφορον του εν τη παρούση Συμβάσει προβλεπομένου.

Άρθρον 63

1. Παν Κράτος δύναται κατά την στιγμήν της επικυρώσεως ή ανά πάσαν ακολουθούσαν στιγμήν, να δήλωσιν δια κοινοποιήσεως απευθυνόμενης εις τον Γενικόν Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης, ότι η παρούσα Σύμβασις θα έχη εφαρμογήν εις όλα τα εδάφη ή εις εν οιοδήποτε των εδαφών ων έχη την διεθνή εκπροσώπησιν.
2. Η Σύμβασις θα έχη εφαρμογήν ως προς το έδαφος ή τα εδάφη άτινα θα καθορίζονται εις την κοινοποίησιν από της τριακοστής ημέρας ήτις θα έπεται της ημερομηνίας καθ ην ο Γενικός Γραμματέυς του Συμβουλίου Ευρώπης θα έχη λάβη την κοινοποίησιν.
3. Εις τα ρηθέντα εδάφη αι διατάξεις της παρούσης Συμβάσεως θα εφαρμόζονται υπ όψιν των τοπικών αναγκών.
4. Παν Κράτος προβάν εις δήλωσιν συμφώνως προς την πρώτην παρ. του άρθ. τούτου δύναται, ανά πάσαν ακολουθούσαν στιγμήν, να δήλωσιν εν σχέσει προς εν ή πλείονα των αναφερομένων εις την δήλωσιν ταύτην εδαφών ότι δέχεται την αρμοδιότητα της Επιτροπής να επιλαμβάνηται των αιτήσεων φυσικών προσώπων, μη κυβερνητικών οργανώσεων ή ομάδων ατόμων, συμφώνως προς το άρθρον 25 της παρούσης Συμβάσεως.

Άρθρον 64

1. Παν Κράτος, δύναται, κατά την στιγμήν της υπογραφής της παρούσης Συμβάσεως ή της καταθέσεως του οργάνου επικυρώσεως αυτής, να διατύπωσιν επιφύλαξιν ως προς ειδικήν τινά διάταξιν της Συμβάσεως, εφ όσον νόμος τις ισχύων κατά την στιγμήν εκείνην επί του αδάφους του είναι ασύμφωνος προς την ρηθείσαν διάταξιν. Αι επιφυλάξεις γενικής φύσεως δεν επιτρέπονται κατά τας διατάξεις του παρόντος άρθρου.
2. Πάσα επιφύλαξις διατυπωμένη συμφώνως προς το παρόν άρθρον συνεπάγεται βραχείαν έκθεσιν του σχετικού νόμου.

Άρθρον 65

1. Υψηλόν τι συμβαλλόμενον μέρος δεν δικαιούται να καταγγείλη την παρούσαν Σύμβασιν ειμή μετά την λήξιν πενταετίας από της έναρξης της ισχύος της Συμβάσεως σχετικώς προς αυτό, και κατόπιν προειδοποίησεως εξ μηνών, διδομένης δια κοινοποίησεως απευθυνόμενης προς τον Γενικόν Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης, ο οποίος ειδοποιεί σχετικώς τα άλλα συμβαλλόμενα μέρη.
2. Η καταγγελία αυτή δεν δύναται να έχη ως αποτέλεσμα να απαλλάξη το ενδιαφερόμενον υψηλόν συμβαλλόμενον μέρος των περιλαμβανομένων εν τη παρούση Συμβάσει υποχρεώσεων αναφορικώς προς πάσαν πράξιν δυναμένην να αποτελέση παραβίασιν των υποχρεώσεων τούτων και λαβούσαν χώραν προ της ημερομηνίας κατά την οποίαν η καταγγελία θα ετίθετο εν εφαρμογή.
3. Υπό την αυτήν επιφύλαξιν, παν συμβαλλόμενον μέρος, το οποίον θα έπαυε να αποτελή μέρος της παρούσης Συμβάσεως.
4. Η Σύμβασις δύναται να καταγγελη συμφώνως προς τας διατάξεις των προηγουμένων παραγράφων, εν σχέσει προς εδάφη εις τα οποία εδηλώθη ότι εφαρμόζεται κατά το άρθρον 63.

Άρθρον 66

1. Η παρούσα Σύμβασις θα είναι ανοικτή εις την υπογραφήν των Κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης, θα υποβληθή δε εις κύρωσιν. Αι κυρώσεις θα κατατεθώσι εις την Γενικήν Γραμματείαν του Συμβουλίου της Ευρώπης.
  2. Η παρούσα Σύμβασις θα τεθή εν ισχύι μετά την κατάθεσιν δέκα οργάνων κυρώσεως.
  3. Σχετικώς προς παν μέρος το οποίον ήθελε την κύρωση μεταγενεστέρως, η Σύμβασις θα τεθή εν ισχύι άμα τη καταθέσει του οργάνου επικυρώσεως.
  4. Ο Γενικός Γραμματέυς του Συμβουλίου Ευρώπης θα κοινοποιήση προς άπαντα τα Μέλη του Συμβουλίου Ευρώπης την έναρξιν της ισχύος της Συμβάσεως τα ονόματα των Υψηλών Συμβαλλομένων Μερών άτινα θα την έχωσι επικυρώσει, ως και την κατάθεσιν παντός οργάνου επικυρώσεως λαμβάνουσαν χώραν μεταγενεστέρως.
- Εγένετο εν Ρώμη την 4ην Νοεμβρίου 1950 εις Γαλλικήν και Αγγλικήν, αμφοτέρων των κειμένων όντων εξ ίσου αυθεντικών, και εις εν μόνον αντίτυπον όπερ, θέλει κατατεθεί εις τα αρχεία του Συμβουλίου Ευρώπης.
- Ο Γενικός Γραμματέυς θέλει αποστείλει κεκυρωμένα αντίγραφα προς άπαντας τους Συμβαλλομένους.

ΠΡΟΣΘΕΤΟΝ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΝ

Εις Σύμβασιν περί προασπίσεως των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών.

Αι Συμβαλλόμενοι Κυβερνήσεις, Μέλη του Συμβουλίου Ευρώπης, αποφασισμένοι όπως λάβωσι τα ενδεικνύόμενα μέτρα προς διασφάλισιν της συλλογικής εγγυήσεως δικαιωμάτων και ελευθεριών πέραν των ήδη αναφερομένων εις το Κεφάλαιον Ι της Συμβάσεως περί προασπίσεως των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, ήτις υπεγράφη εν Ρώμη την 4ην Νοεμβρίου 1950 (κατωτέρω κατονομαζόμενης «η Σύμβασις»).

Συνεφώνησαν τα ακόλουθα :

Άρθρον 1

Παν φυσικόν ή νομικόν πρόσωπον δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του. Ουδείς δύναται να στερηθή της ιδιοκτησίας αυτού ειμή δια λόγους δημοσίας ωφελείας και υπό τους προβλεπόμενους, υπό του νόμου και των γενικών αρχών του διεθνούς δικαίου όρους.

Αι προαναφερόμενοι διατάξεις δεν θίγουσι το δικαίωμα παντός Κράτους όπως θέση εν ισχύι Νόμους ους ήθελε κρίνει αναγκαίον προς ρύθμισιν της χρήσεως αγαθών συμφώνως προς το

δημόσιον συμφέρον ή προς εξασφάλισιν της καταβολής φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων.

Άρθρον 2

Ουδείς δύναται να στερηθή του δικαιώματος όπως εκπαιδευθή. Παν Κράτος εν τη ασκήσει των αναλαμβανομένων υπ αυτού καθηκόντων επί του πεδίου της μορφώσεως και της εκπαίδευσως θα σέβεται το δικαίωμα των γονέων όπως εξασφαλίζωσι την μόρφωσιν και εκπαίδευσιν ταύτην συμφώνως προς τας ίδιαις αυτών θρησκευτικάς και φιλοσοφικάς πεποιθήσεις.

Άρθρον 3

Τα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη αναλαμβάνουσι την υποχρέωσιν όπως διενεργώσι, κατά λογικά διαστήματα, ελευθέρας μυστικής εκλογάς, υπό συνθήκας επιτρέπουσας την ελεύθερον έκφρασιν της λαϊκής θελήσεως ως προς την εκλογήν του νομοθετικού σώματος.

Άρθρον 4

Παν Υψηλόν Συμβαλλόμενον Μέρος δύναται κατά την στιγμήν της υπογραφής ή της επικυρώσεως του παρόντος Πρωτοκόλλου ή καθ'οιαδήποτε στιγμήν ακολούθως να κοινοποιήσιν εις τον Γενικόν Γραμματέα του Συμβουλίου Ευρώπης δήλωσιν εμφανίζουσαν εν τινί μέτρω αναλαμβάνει υποχρεώσεις ως προς την εφαρμογήν των διατάξεων του παρόντος Πρωτοκόλλου επί ωρισμένων εδαφών καθοριζομένων εις την ρηθείσαν δήλωσιν και των οποίων έχει τούτο, την διεθνή εκπροσώπησιν.

Έκαστον Υψηλόν Συμβαλλόμενον Κράτος όπερ ήθελε κοινοποιήσιν δήλωσιν, δυνάμει της προηγουμένης παραγράφου, δύναται, από καιρού εις καιρόν, να κοινοποιή νέας δηλώσεις τροποποιούσας το περιεχόμενον πάσης άλλης προηγουμένης δηλώσεως αυτού ή θετούσης τέρμα εις την εφαρμογήν των διατάξεων του παρόντος Πρωτοκόλλου επί εδάφους τινός.

Πάσα δήλωσις γενομένη συμφώνως προς το παρόν άρθρον θα θεωρήται ως γενομένη συμφώνως προς την παρ. 1 του άρθ. 63 της Συμβάσεως.

Άρθρον 5

Τα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη θέλουσι θεωρή τα άρθ. 1, 2, 3 και 4 του παρόντος Πρωτοκόλλου ως άρθ. πρόσθετα εις την Σύμβασιν και άπασαι αι διατάξεις της Συμβάσεως θα εφαρμόζωνται αναλόγως.

Άρθρον 6

Το παρόν Πρωτόκολλον είναι ανοικτόν εις την υπογραφήν των Μελών του Συμβουλίου Ευρώπης άτινα έχουσι υπογράψει την Σύμβασιν τούτο θέλει κυρωθή ομού μετά της Συμβάσεως ή μετά την κύρωσιν αυτής και θέλει ισχύει μετά την κατάθεσιν δέκα οργάνων επικυρώσεως.

Το Πρωτόκολλον θέλει ισχύει δια πάντα Συμβαλλόμενον όστις ήθελε επικυρώσει τούτο μεταγενεστέρως, από της ημερομηνίας της καταθέσεως υπ αυτού του οργάνου επικυρώσεως.

Τα όργανα επικυρώσεως θέλουσι κατατίθεσθαι παρά τω Γενικω Γραμματεί του Συμβουλίου Ευρώπης όστις θα κοινοποιή προς άπαντα τα Μέλη τα ονόματα των επικυρουόντων αυτό.

Εγένετο εν Παρισίοις, την 20ην Μαρτίου 1952, εις την γαλλικήν και αγγλικήν αμφοτέρων των κειμένων όντων εξ ίσου αυθεντικών, εις εν μόνον αντίτυπον κατατιθέμενον εις τα αρχεία του Συμβουλίου Ευρώπης. Ο Γενικός Γραμματεύς θέλει αποστείλει κεκυρωμένα αντίγραφα αυτών εις εκάστην των Συμβαλλομένων Κυβερνήσεων.

Δια την Κυβέρνησιν του Βασιλείου του Βελγίου:

PAUL VAN ZEELAND

Δια την Κυβέρνησιν του Βασιλείου της Δανιμαρκίας:

OLE BJOERN KRAFT

Δια την Κυβέρνησιν της Ομοσπονδιακής Γερμανικής Δημοκρατίας:

ADENAUER

Δια την Κυβέρνησιν του Βασιλείου της Ελλάδος:

P. ΡΑΦΑΗΛ

Κατά την στιγμήν της υπογραφής του παρόντος Πρωτοκόλλου, η Ελληνική Κυβέρνησις, δυνάμει του άρθ. 64 της ρηθείσης Συμβάσεως, προβαίνει εις την διατύπωσιν της ακολούθου επιφυλάξεως ως προς το άρθρον 2 του Πρωτοκόλλου: Η λέξις «φιλοσοφικάς» ήτις ευρίσκεται εις το τέλος της δευτέρας παρ. του άρθ. 2 θα έχη εν Ελλάδι εφαρμογήν συμφώνως προς τας σχετικὰς διατάξεις της εσωτερικής αυτής νομοθεσίας.

Δια την Κυβέρνησιν της Ισλανδικής Δημοκρατίας:

PETUR BENEDIKTSSON

Δια την Κυβέρνησιν της Ιρλανδικής Δημοκρατίας:

PROINSIAS MAC AOGAIN

Δια την Κυβέρνησιν της Ιταλικής Δημοκρατίας:

PAOLO EMILIO TAVIANI

Δια την Κυβέρνησιν του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου:

JOS. BECH

Δια την Κυβέρνησιν του Βασιλείου των Κάτω Χωρών:

STIKKER

Δια την Κυβέρνησιν του Βασιλείου της Νορβηγίας:

HALVARD LANGE

Δια την Κυβέρνησιν του Σάαρ:

JOHANNES HOFFMANN

Δια την Κυβέρνησιν του Βασιλείου της Σουηδίας:

OSTEN UNDEN

Δια την Κυβέρνησιν της Τουρκικής Δημοκρατίας

F. KORPULU

Δια την Κυβέρνησιν του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρεταννίας και της

B. Ιρλανδίας:

ANTHONY EDEN

Άρθρον δεύτερον

Η ισχύς της κυρουμένης Συμβάσεως και του Προσθέτου εις αυτήν Πρωτοκόλλου άρχεται, συμφώνως τη παραγράφω 3 του άρθρου 66 αυτής, από της υπό της Ελλάδος καταθέσεως του εγγράφου επικυρώσεως.

Εν Αθήναις τη 19 Σεπτεμβρίου 1974

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΦΑΙΛΩΝ ΓΚΙΖΙΚΗΣ

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΥΡΟΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ

ΞΕΝΟΦ. ΖΟΛΩΤΑΣ, ΓΕΩΡΓ. ΡΑΛΛΗΣ, ΕΥΑΓΓ. ΑΒΕΡΩΦ-ΤΟΣΙΤΣΑΣ, ΧΡΙΣΤΟΦ.
ΣΤΡΑΤΟΣ, ΚΩΝΣΤ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ, ΣΟΛΩΝ ΓΚΙΚΑΣ, ΚΩΝΣΤ. ΤΣΑΤΣΟΣ,
ΝΙΚΟΛ. ΛΟΥΡΟΣ, ΙΩΑΝ. ΠΕΣΜΑΤΖΟΓΛΟΥ, ΔΗΜΗΤΡ. ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΥ, ΧΑΡΑΛ.
ΠΡΩΤΟΠΑΠΙΑΣ, ΑΘΑΝ. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ, ΚΩΝΣΤ. ΛΑΣΚΑΡΗΣ, ΑΝΔΡ.
ΚΟΚΚΕΒΗΣ, ΓΕΩΡΓ.-ΑΛΕΞ. ΜΑΓΚΑΚΗΣ, ΓΕΩΡΓ. ΜΥΛΩΝΑΣ, ΙΩΑΝ. ΜΗΝΑΙΟΣ.

Εθεωρήθη και ετέθη η μεγάλη του Κράτους σφραγίς.

Εν Αθήναις τη 19 Σεπτεμβρίου 1974

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΚΩΝΣΤ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ